

HØRINGSNOTAT

Vedrørende høringssvar til forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for N234 Giber Å, Enemærket og Skåde Havbakker

Forslag til Natura 2000-plan for N234 Giber Å, Enemærket og Skåde Havbakker har været i offentlig høring fra den 21. februar 2022 til den 25. maj 2022.

Indkomne høringssvar kan ses i dokumentet "Indkomne høringssvar til høring af Natura 2000-planerne 2022-27" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Den offentlige høring er annonceret på Miljøstyrelsens hjemmeside og via Miljøstyrelsens nyhedsbrev. Relevante myndigheder er desuden direkte orienteret, jf. miljømålsloven § 43. Lodsejere med væsentlige interesser, der vil kunne berøres af et eller flere elementer i planlægningen for et Natura 2000-område, er individuelt blevet orienteret om høringen over forslag til Natura 2000-planer. Relevante organisationer og foreninger er ligeledes blevet direkte orienteret. Alle forslag til Natura 2000-planer har kunnet tilgås via Miljøstyrelsens hjemmeside.

Miljøstyrelsen har i alt modtaget ca. 440 høringssvar både specifikke høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer og mere generelle høringssvar vedrørende naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet høringssvar "Miljøstyrelsens generelle høringssvar vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside. De områdespecifikke høringssvar er gennemgået og behandlet i lokale høringssvar for hvert enkelt Natura 2000-område.

Til denne Natura 2000-plan er der modtaget i alt **3** høringssvar. Høringssvar vedrørende den Strategiske Miljøvurdering behandles separat i den sammenfattende redegørelse, som ligger tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Svarene har berørt følgende emner:

1. Datagrundlag
2. Indsatsprogram
3. Målsætninger
4. Økonomi
5. Andet

Dette høringsnotat er inddelt emnevist. I det følgende afsnit sammenfattes de væsentligste synspunkter fra høringsvarene under de ovenfor nævnte emner, hvorefter Miljøstyrelsens bemærkninger er angivet i kursiv. Sidst i høringsnotatet gennemgås eventuelle justeringer i relevante Natura 2000-plan på baggrund af de indkomne hørings svar.

Det bemærkes, at høringsvarene kun er gengivet i hovedtræk. Høringsvarene kan i deres helhed læses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Bemærkninger til planforslaget

1. Datagrundlag

Resumé af hørings svar

Aarhus Kommune anbefaler, at Miljøstyrelsen i forbindelse med feltarbejde kortlægger og angiver strøg med invasive arter på digitale kort. Dette vil hjælpe kommunen til at effektivisere indsatsen med bekæmpelsen.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Registrering af arealandel med invasive plantearter blev foretaget som et led i kortlægningen af lysåben og skovhabitatnatur i perioden 2016-2019. Miljøstyrelsen har siden NOVANA kortlægningen af habitatnatur 2016-2019 i anden sammenhæng fået forskere og fageksperter til at vurdere de ikke-hjemmehørende arter i Danmark med henblik på at vurdere, hvilke arter, der er invasive. Det vurderes, at der i øjeblikket er 77 arter, der optræder invasivt i Danmark. Listen opdateres løbende. Det drejer sig om ikke-hjemmehørende arter af dyr og planter med et stort spredningspotentiale, som har en negativ påvirkning på de hjemmehørende arter og arternes levesteder.

I forbindelse med den seneste gennemgang af listen over invasive arter i Danmark vurderes en række af de arter, som er registreret som invasive i NOVANA-kortlægningen, ikke at optræde invasivt i Danmark på nuværende tidspunkt. Det drejer sig om alle arter af ædelgran, alle arter af lærk, alle arter af gran (undtagen sitka-gran der stadig regnes som invasiv), østrigsk fyr og douglasgran samt canadisk bakkestjerne, rundlobet bjørneklo, arter af bærmispel, hvid kornel, bukketorn, hjortetaktræ, kamtchatka-rose og arter af snebær. Under høringsperioden er arealet med invasive arter i indsatsprogrammet justeret på baggrund af dette, idet der i denne planperiode alene er indsatser mod invasive arter, der aktuelt optræder som invasive arter i Danmark.

I MiljøGIS (<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>) på Miljøstyrelsens hjemmeside er der tilføjet et lag, der viser de arealer, der ligger til grund for beregning af indsatsen mod invasive arter i Natura 2000-planerne. I MiljøGIS er der desuden tilføjet en vejledning med forklaring til de enkelte kolonner i data. Data kan downloades til brug i eget GIS-system enten via tabelfunktionen under det pågældende tema eller ved WMS/WFS download. Data fra den oprindelige kortlægning af invasive arter kan ses under temaet "Lysåbne naturtyper (2016-2019) - Naturtilstand" i den kolonne, der hedder "invasive" samt under temaet "Skovnaturtyper (2016-2019)" i kolonnen "invasive".

Resumé af hørings svar

Aarhus Kommune mener, at Miljøstyrelsen på baggrund af en vurdering af skovnaturtyperne "ej vurderet" konkluderer, at skovnaturtyperne bøg på muld og elle-askeskov er at betegne som i en stærk ugunstig bevaringsstatus. Såfremt Miljøstyrelsen kan foretage en sådan vurdering, harmonerer det ikke med planernes oplysning om, at skovnaturtyperne ikke er vurderet. Aarhus Kommune skal anmode Styrelsen om, at der er overensstemmelse mellem besigtigelsesstatus og de foretagne konklusioner.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at *ugunstig bevaringsstatus under de overordnede målsætninger henviser til naturtypernes bevaringsstatus på biogeografisk niveau ved den seneste Artikel 17 afrapportering.*

Det hidtidige tilstandssystem for skovene er vurderet for fagligt forældet, da systemet i 2007 blev udarbejdet ud fra den direktivfortolkning om, at f.eks. dødt ved og store gamle træer ikke nødvendigvis skulle være til stede på den enkelte lokalitet for at opnå en god naturtilstand. Siden er der gennem det nationale overvågningsprogram indsamlet data for skove omfattet af habitatdirektivet, og der er kommet mere fokus på skovenes kontinuitet udtrykt ved tilstedeværelsen af f.eks. dødt ved og store træer, ligesom metoden til indhentning af data på lokalitetsniveau er blevet opdateret i 2016 forud for indhentning af de seneste data. Naturtyper og artslevesteder uden et nationalt fastsat tilstandssystem vil i stedet blive vurderet direkte efter habitatdirektivets bestemmelser, hvorefter der er krav om at sikre stabile eller forbedrede naturforhold.

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune mener, at for de lysåbne naturtyper kalkoverdrev, kildevæld og rigkær, er oplyst som med stærk *ugunstig bevaringsstatus*. Det fremgår imidlertid af basisanalyse samt Natura 2000-planen, at rigkær er i god naturtilstand, overdrev i moderat naturtilstand, og for kildevæld ligger hoveddelen i god naturtilstand, ca. 1/3 i moderat naturtilstand mens kun en forsvindende del ligger i ringe naturtilstand. Aarhus Kommune skal anmode Styrelsen om, at der er overensstemmelse mellem besigtigelsesstatus og de foretagne konklusioner. Miljøstyrelsen bedes samtidig oplyse beliggenheden af disse områder, eftersom der ikke er angivet områder i hverken udkast til Natura 2000-planen eller i basisanalyserne, der indikerer områder med stærk *ugunstig bevaringsstatus*.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at *ugunstig bevaringsstatus under de overordnede målsætninger henviser til naturtypernes bevaringsstatus på biogeografisk niveau ved den seneste Artikel 17 afrapportering. Bevaringsstatus bruges ikke på områdeniveau i Natura 2000, hvor vurderingerne (naturtilstand) er baseret på tilstandssystemet fra det nationale overvågningsprogram – NOVANA.*

2. Indsatsprogram

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune mener, at der mangler viden om metoder til effektiv bekæmpelse af nogle af de invasive arter og problemarter, og Aarhus Kommune opfordrer derfor til øget forskning på området og udvikling af operative bekæmpelsesmetoder.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig kommunens ønsker i forhold til udvikling af metoder til bekæmpelse invasive arter mm.

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune mener, at eftersom Natura 2000-planen skal danne baggrund for handleplanerne, vil det være ønskeligt, hvis det fremgår af planerne, hvilke parametre kommunen bør arbejde med for at opnå *gunstig bevaringsstatus* for skovtyperne, f.eks. bøg på muld. Dødt ved nævnes som en parameter, men der bliver ikke nærmere konkluderet, hvad det ideelle mål bør være ift. de enkelte skovnaturtyper og præcist hvor, der skal sættes ind ift. at sikre mere dødt ved. Eller skal indsatsen eksempelvis prioriteres ift. at sikre større variation i strukturen (flere etager) og/eller flere ydre og indre skovbryn? I store dele af arealet, som er kortlagt som bøg på muld, er ær den dominerende træart i underetagen – vil den store udbredelse af denne art kunne forhindre opnåelse af *gunstig bevaringsstatus*?

Miljøstyrelsens bemærkninger

Det hidtidige tilstandssystem for skovene er vurderet for fagligt forældet, da systemet i 2007 blev udarbejdet ud fra den direktivfortolkning om, at f.eks. dødt ved og store gamle træer ikke nødvendigvis skulle være til stede på den enkelte lokalitet for at opnå en god naturtilstand. Siden er der gennem det nationale overvågningsprogram indsamlet data for skove omfattet af habitatdirektivet, og der er kommet mere fokus på skovenes kontinuitet udtrykt ved tilstedeværelsen af

f.eks. dødt ved og store træer, ligesom metoden til indhentning af data på lokalitetsniveau er blevet opdateret i 2016 forud for indhentning af de seneste data. Miljøstyrelsen kan oplyse, at der ikke er fastsat noget endeligt niveau for de væsentlig parametre som dødt ved, huller og råd, store træer ved osv. Naturtyper og artslevesteder uden et nationalt fastsat tilstandssystem vil i stedet blive vurderet direkte efter habitatdirektivets bestemmelser, hvorefter der er krav om at sikre stabile eller forbedrede naturforhold. Her kan der tages udgangspunkt i den seneste artikel 17 afrapportering, hvor der redegøres for skovenes tilstand. De parametre der er fremhævet i basisanalysen er dem der er vurderet som væsentlige.

3. Målsætninger

Resumé af høringssvar

Aarhus Trail Builders udtrykker bekymring over, at der både i den nuværende forvaltning og i Natura 2000-planerne for 2022-2027 mangler klare målsætninger for stisystemet i skoven. Et veltilrettelagt og attraktivt stisystem er afgørende for at kunne forløse det intensive friluftsliv med nødvendig separering af brugergrupper - og samtidig øge beskyttelsen af naturværdier, skabe stillezoner, og beskytte de mange fortidsminder i skoven.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projektforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune anbefaler, at man i stigende grad bør arbejde med zoner i skovene i området, hvor det tydeligt fremgår hvilke delområder, som er mest værdifulde, og hvor den rekreative anvendelse bør fastholdes på det nuværende niveau eller reduceres for at sikre de største naturværdier. Det kunne f.eks. gælde kystskrænterne. Omvendt kan der måske være områder indenfor Natura 2000-området, hvor der kan være mulighed for at udbygge stinet og øge den rekreative anvendelse, uden at det påvirker skovnaturtyper omfattet af udpegningsgrundlaget.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer.

4. Økonomi

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune gør opmærksom på, at genskabelse af naturlig dynamik i området kan forventes at være forbundet med store økonomiske udgifter, hvorfor Miljøstyrelsen bør understøtte projekter vedr. naturlig dynamik økonomisk.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

Emnet er uddybet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

Resumé af høringssvar

Aarhus Kommune har de seneste par år bekæmpet rynket rose langs kysten i området og må konstatere, at indsatsen ikke kan stå alene et enkelt år, og derfor kræver gentagne indsatser. Rydning af rynket rose er på de pågældende stræk vanskelig grundet ringe tilkørselsforhold med maskiner samt stenet strand – stedvis med kystsikring. Rydning medfører derfor store økonomiske udgifter for kommunen. Aarhus Kommune, kan på den baggrund anbefale, at der i forbindelse med DUT-forhandlingerne og landbrugsstøtteordningerne afsættes de nødvendige midler til at løfte opgaven, evt. ved hjælp af en støtteordning målrettet bekæmpelse af invasive arter.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

Emnet er uddybet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

5. Andet

Resumé af høringssvar

Foreningen Ridestier Aarhus Syd ønsker, at værne om de sikre og smukke rideruter, hvor de kan færdes uden at genere eller blive kørt ned. Foreningen Ridestier Aarhus Syd ønsker at bevare vores områder farbare og med hensyn til naturen.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer. Konkrete projektforslag skal således rettes mod relevante handleplanmyndighed.

Emnet er uddybet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

Justering af forslag til Natura 2000-plan for N234 Giber Å, Enemærket og Skåde Havbakker

I tredje generation af Natura 2000-planerne er der bl.a. fokus på bekæmpelse af invasive arter. I plansammenhæng fokuseres der på bekæmpelse af invasive arter på de arealer, hvor der er kortlagt lysåben og skovhabitatnatur. Miljøstyrelsen har siden NOVANA kortlægningen af habitatnatur 2016-2019 i anden sammenhæng fået forskere og fageksperter til at vurdere de ikke-hjemmehørende arter i Danmark med henblik på at vurdere, hvilke arter, der er invasive. Som følge af denne opdatering er indsatsen vedr. invasive arter fjernet fra Natura 2000-planens områdespecifikke retningslinjer.

Ingen af ændringerne i forhold til planforslaget giver anledning til fornyet høring over planforslaget, jf. miljømålslovens § 45.

Bilag 1: Indkomne hørings svar til Natura 2000- planforslaget N234 Giber Å, Enemærket og Skåde Havbakker

Sagsnummer	Høringspart
2022-38883	Aarhus Trail Builders
2022-37505	Foreningen Ridestier Aarhus Syd
2022-39089/2022-47815	Aarhus Kommune